

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ทำให้ทราบถึงแนวคิดและหลักการทางทฤษฎี ซึ่งสามารถนำแนวความคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย โดยกระบวนการดำเนินการวิจัยเริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงในจังหวัดเชียงรายเพื่อเป็นอุตสาหกรรมต้นแบบในการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ถึงขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของคลัสเตอร์อุตสาหกรรม แล้วจึงทำการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมหลัก ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

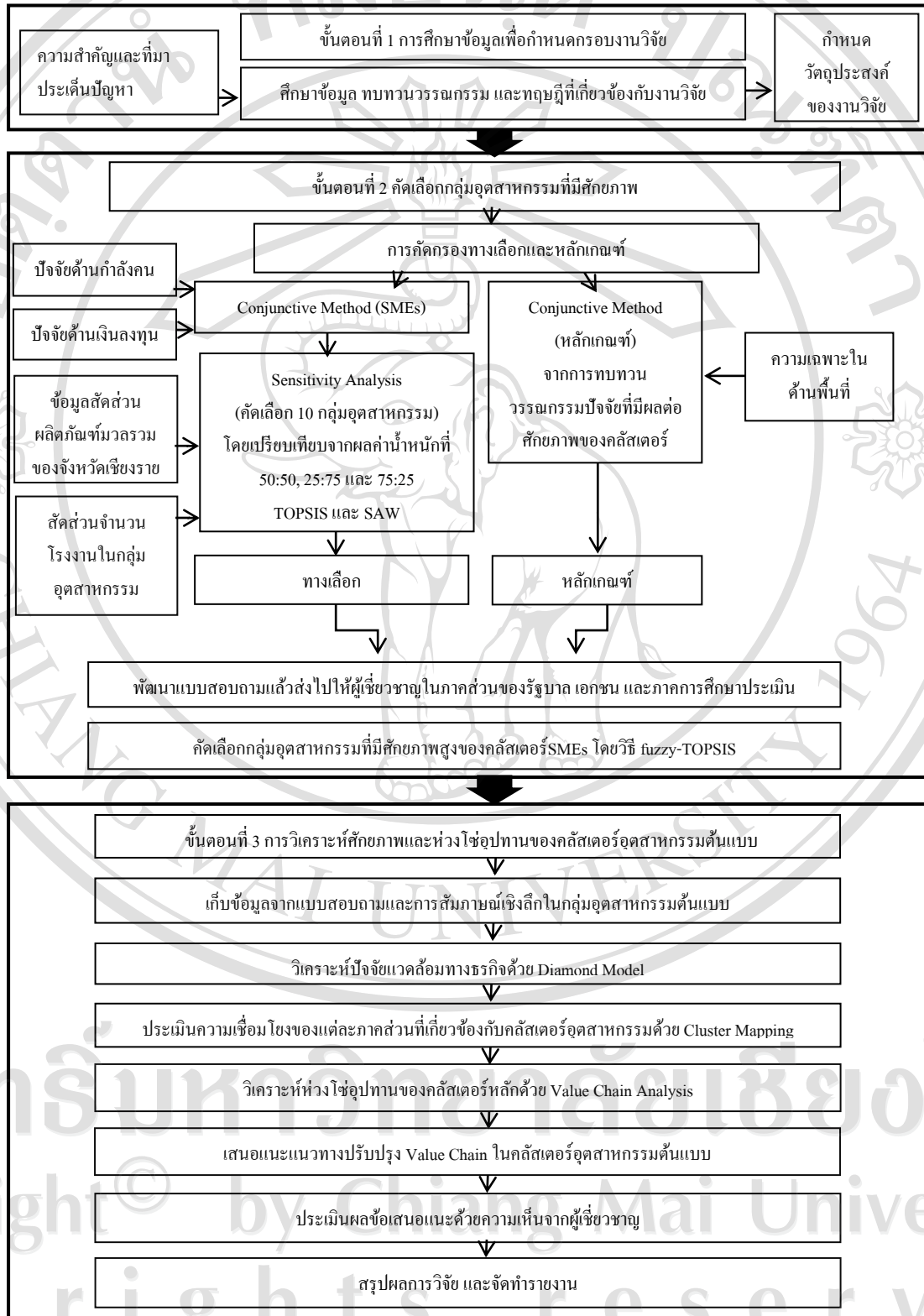
3.1 ขั้นตอนการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการสร้างตัวแบบการแบ่งและวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มคุณค่าของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ให้เป็นต้นแบบในการวิเคราะห์และสร้างกลยุทธ์การพัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ในอีกหลายกลุ่มธุรกิจโดยงานวิจัยนี้แบ่งเป็นขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) การคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อเป็นต้นแบบในการจัดทำกลยุทธ์ โดยจะทำการรวบรวมข้อมูลทฤษฎีจากทางเว็บไซต์ของกระทรวงต่างๆ หนังสือการจัดทำการพัฒนาโครงการรวมกลุ่มทางธุรกิจจากศาลากลางจังหวัดเชียงราย โดยทำการรวบรวมรายชื่อและประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย จากนั้นจึงทำการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน ซึ่งในการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นอ้างอิงจากการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทตามมาตรฐานสากลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (Thailand Standard Industrial Classification: TSIC) เพื่อทำการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ โดยพิจารณาจากปัจจัยหลักจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อทำการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมโดยใช้วิธี Conjunctive Method มาคัดกรอง อุตสาหกรรมที่มีคุณสมบัติเป็น อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมก่อน จากนั้นจึงใช้การให้ค่าน้ำหนักโดยวิธีฟuzzyเซต และทำการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพโดยใช้วิธี TOPSIS

(2) การวิเคราะห์กลุ่มคลัสเตอร์ถึงขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขัน ด้วยโมเดลเพชรของพอร์ตเตอร์ (Diamond Model) โดยวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ เพื่อมองหาโอกาสความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาด แล้วใช้แผนผังการรวมกลุ่มวิสาหกิจ (Cluster Mapping) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคลัสเตอร์ เพื่อการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มคลัสเตอร์ และเพื่อประเมินการพัฒนาการเติบโตของคลัสเตอร์ในอนาคตแล้วจึงวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานในคลัสเตอร์หลักด้วยแผนภาพความเชื่อมโยงของกิจกรรม (Value Chain Analysis) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมหลักของจังหวัดเชียงรายเพื่อให้สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่จะเกิดในอนาคตได้ หลังจากนั้นจึงประเมินผลด้วยผู้เชี่ยวชาญจาก 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคการศึกษา ภาคเอกชนและหน่วยงานรัฐบาล ในการนำแนวทางการเพิ่มคุณค่าไปปรับใช้ได้จริง

แผนภาพแสดงขั้นตอนการวิจัยนำเสนอดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 แผนภาพแสดงขั้นตอนการทำวิจัย

จากกระบวนการดำเนินงานวิจัยที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางที่ 3.1 แสดงกระบวนการดำเนินงานวิจัย โดยนอกจากจะแสดงรายละเอียดของขั้นตอนการทำวิจัยแล้ว ยังแสดงผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละขั้นตอน โดยขั้นตอนการดำเนินงานและผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอน จะกล่าวถึงในบทที่ 4 ต่อไป

ตารางที่ 3.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการทำวิจัย	รายละเอียดการวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. ทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	ศึกษาหลักการและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของคลัสเตอร์	- องค์ความรู้และหลักการ เพื่อประยุกต์ใช้สำหรับงานวิจัย - แนวทางและเครื่องมือที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการทำงานวิจัย
2. รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจังหวัด เชียงราย	สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลจังหวัด ผ่านทางเว็บไซต์ และศาลากลางจังหวัด	- ข้อมูลสถิติของจังหวัด เชียงรายที่เกี่ยวข้องกับรายชื่อและประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมของแต่ละตำบล
3. จัดประเภทของอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย	อ้างอิงจากการแบ่งประเภทอุตสาหกรรม ตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภท ตามมาตรฐานสากลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (TSIC) เพื่อทำการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในจังหวัด เชียงราย	- กลุ่มของอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย
4. พิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกพัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรม	วิเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม โดยนำเสนอในรูปแบบตารางระหว่างปัจจัยและผู้วิจัย โดยพิจารณาปัจจัยที่อยู่ในบริบทคล้ายคลึงกันของงานวิจัยที่ผ่านมา	- ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์การเลือกพัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการทำวิจัย	รายละเอียดการวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
5. คัดกรองรายชื่อในกลุ่มอุตสาหกรรมและปัจจัย	-ใช้วิธี Conjunctive Method เพื่อคัดกรองรายชื่ออุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงราย โดยเน้นเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กเท่านั้น ซึ่งใช้ปัจจัยในการคัดกรอง 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านกำลังคนและปัจจัยด้านเงินลงทุน -และใช้วิธี Sensitivity Analysis กับการให้ค่าน้ำหนักของกลุ่มอุตสาหกรรม ในการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ โดยจะให้ค่าน้ำหนักของทั้งสองปัจจัยที่ 50:50, 25:75 และ 75:25 เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนของการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมเมื่อมีการให้ค่าน้ำหนักเปลี่ยนไป โดยใช้วิธีการ TOPSIS Method และ SAW Method เพื่อเปรียบเทียบผลการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรม - และใช้วิธี Conjunctive Method คัดกรองปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพโดยใช้เกณฑ์ความเป็นมาตรฐานในแต่ละพื้นที่ เพื่อตัดปัจจัยที่มีความเฉพาะในเชิงพื้นที่ออก	-กลุ่มอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงรายที่มีศักยภาพ 10 อันดับแรก -ปัจจัยที่จะนำมาใช้ในการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก

ตารางที่ 3.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการทำวิจัย	รายละเอียดการวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
6. เลือกกลุ่มอุตสาหกรรมต้นแบบที่มีศักยภาพสูง	- ออกแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญจะมาจาก 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคการศึกษา หน่วยงานราชการ และภาครัฐบาล - ใช้การกำหนดน้ำหนักของปัจจัยโดยวิธีฟัซซี่ (Fuzzy Set Theory) เพื่อให้ให้น้ำหนักปัจจัยตรงตามความคิดของผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด - ใช้การตัดสินใจแบบ TOPSIS เพื่อคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรม	-กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในจังหวัดเชียงราย
7. เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก	เจาะจงกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ แล้วออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม	-ข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรม ได้แก่ ความเข้มแข็งของการรวมกลุ่ม, สภาพข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจและปัจจัยการแข่งขัน
8. วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจและความได้เปรียบในการแข่งขันด้วย	ใช้เครื่องมือ Diamond Model เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ เพื่อมองหาโอกาสความได้เปรียบในการแข่งขัน	-ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของคลัสเตอร์
9. ประเมินความเชื่อมโยงของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอุตสาหกรรม	ใช้ Cluster Mapping เป็นเครื่องมือในการประเมินความเชื่อมโยงของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลัสเตอร์	-Industrial Cluster Mapping

ตารางที่ 3.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการทำวิจัย	รายละเอียดการวิจัย	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
10. วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานในคลัสเตอร์หลัก	ใช้ Value Chain Analysis วิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์	-แนวทางในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์หลัก
11. ประเมินแนวทางการเพิ่มคุณค่าในห่วงโซ่อุปทานที่เสนอแนะด้วยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ	นำข้อเสนอแนะที่เสนอในการเพิ่มคุณค่าในห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์ ไปทำการประเมินด้วยตัวแทนผู้เชี่ยวชาญจาก 3 ภาคส่วน ได้แก่ ภาคการศึกษา หน่วยงานราชการ และภาครัฐบาล	แนวทางการเพิ่มคุณค่าในห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์ ที่ถูกประเมินว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง และแนวทางการเพิ่มคุณค่าอื่นๆ ที่เสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มคุณค่าห่วงโซ่อุปทานในคลัสเตอร์หลักต่อไป
12. สรุปผลการวิจัยจัดทำรายงาน	สรุปข้อมูลและจัดทำรายงานเป็นรูปเล่ม	-รายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างกลยุทธ์ให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นต่อไป

3.2 การสรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม และผลการดำเนินงานทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย โดยผลการสรุปแบ่งออกเป็น

- สรุปผลการคัดเลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง โดยสอบถามความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง
- สรุปผลการวิเคราะห์คลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในจังหวัดเชียงราย โดยการสอบถามสถานการณ์ปัจจุบันจากผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย
- สรุปแนวทางการเพิ่มคุณค่าในห่วงโซ่อุปทานของคลัสเตอร์อุตสาหกรรมหลัก โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ